

**Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Мукачівська міська рада
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II**

Наука та освіта: актуальні проблеми досліджень на сучасному етапі

**Збірник тез доповідей за матеріалами
Всеукраїнської науково-практичної конференції**

**Мукачево
19-20 травня 2016 року**

УДК 001+37(063)
ББК 72+74
Н 34

*Рекомендовано до друку
Вченою радою Мукачівського державного університету
(протокол № 12 від «26» квітня 2016 р.)*

Наука та освіта: актуальні проблеми досліджень на сучасному етапі : збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції, 19-20 травня 2016 р., Мукачево / Ред.кол. : Т.Д.Щербан (гол.ред.) та ін. – Мукачево : Вид-во МДУ, 2016. – 379 с.

ISBN 978-966-97506-8-6

У збірнику представлено тези доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції «Наука та освіта: актуальні проблеми досліджень на сучасному етапі». Учасниками конференції обговорено проблеми педагогічної та психологічної освіти в умовах євроінтеграції, історичні, філософські та правові питання розвитку науки та освіти в третьому тисячолітті, сучасні тенденції в економіці та управлінні, особливості туристично-рекреаційної роботи в освітньому процесі ВНЗ, актуальні проблеми сучасних технологій виробництва та сфери обслуговування.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д.психол.н., професор (голова), **Гоблик В.В.** – д.е.н., доцент, **Папп В.В.** – д.е.н., професор, **Кобаль В.І.** – к.пед.н., доцент, **Максютова О.В.** – начальник НВВНТ.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

ISBN 978-966-97506-8-6

© Мукачівський державний університет, 2016

дисципліни, філософського осмислення навколишнього світу; сприяє розвитку почуття любові та співчуття до ближнього, чуйному відношенню до природи; виховує почуття краси, гармонії, закликає до совісті та милосердя. По-третє, з залученням підростаючого покоління до української духовної музики слуховий досвід школярів наповнюється новими інтонаціями, відмінними від фольклору чи світської класичної музики.

Через духовну музику ми залучаємося до вічних моральних істин, розкриваємо для себе вищу гармонію світотворення. З культурологічних позицій, духовна музика може стати однією з форм художнього пізнання світу. Твори, відмічені духовністю, можуть бути і світськими по змісту, але в релігійних творах духовність існує в інших образах і формах завдяки особливостям їх тематики та змісту – у більш концентрованому та цілеспрямованому проявах [2, с 179]. Феномен духовного виховання може стати своєрідним компасом в концептуальних пошуках методологічних проблем формування музично-естетичної культури школярів.

Література

1. Московчук Л.М. Українська духовна музика: Навчально-методичний комплекс (програма, методичний посібник, нотохрестоматія) для вчителів загальноосвітніх навчальних закладів та недільних шкіл + Додаток. Репродукції ікон. – 72 іл. / Л.М.Московчук. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2010. – 703 с.
2. Проблеми підготовки сучасного вчителя: Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / Ред. кол. : Побірченко Н.С. (гол. ред.) та інші. – Умань : ПП Жовтий О.О., 2010. – Випуск 1. – 271 с.
3. Товтин Н.І. Виховання студентів засобами православної духовної музики / Nadija Ivanivna Tovtin // Zbornik z medzinarodnej vedeckej konferencie „VZDELAVANIE – KULTURA – DUCHOVNOST”, (Bardejovske` Kupele, 24.02.12 – 25.02.12). – Presov, 2012. – С.229-237.

УДК 373.31.32.035.6:372.882

О.М.ФЕНЦИК, Н. В. БРОВЧЕНКО
Мукачівський державний університет

ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ

З огляду на нові суспільно-політичні реалії, героїчні і водночас трагічні події в Україні сьогодні особливої гостроти і актуальності набуло питання національно-патріотичного виховання підростаючого покоління. Воно має стати невід'ємною складовою освіти, втілювати і віддзеркалювати в собі процес відродження української нації, що ґрунтується на морально-духовному, патріотичному, естетичному, екологічному і трудовому вихованні дітей та молоді в умовах українського державотворення.

Важливе значення для дослідження проблеми патріотичного виховання особистості має етнопедагогічна спадщина Г.Ващенка, О.Духновича, А.Макаренка, О.Огієнка, С.Русової, Г.Сковороди, В.Сухомлинського, К.Ушинського.

У психолого-педагогічній науці є чимало сучасних наукових розвідок, присвячених проблемі національно-патріотичного виховання дітей молодшого

шкільного віку. У контексті нашого дослідження було проаналізовано наукові дослідження з проблеми формування патріотичних якостей молодших школярів у взаємодії школи та сім'ї (Зубцова Ю.Є.), проблеми патріотичного виховання молодших школярів засобами художнього краєзнавства (Качур М.М), питання виховання патріотизму молодших школярів у позаурочній виховній роботі (Коркішко О.Г.), проблему формування елементів національної свідомості учнів початкових класів у процесі навчання української мови та народознавства (Кучерявий О.Г.).

На нашу думку, одним із важливих засобів становлення та виховання всебічно розвиненої людини є засоби мистецтва, зокрема мистецтво слова. Адже чималий виховний потенціал містить дитяча українська література. На думку Н. Волошиної, «неоціненне значення у вихованні національної самосвідомості наших учнів має художня література. Вона є невичерпним джерелом народної мудрості, культури почуттів, естетичних смаків, а також перлин родинного виховання» [2, с. 9]. Б. Степанишин зазначає, що «засобами художнього слова, усім курсом літературного читання можна розвинути не лише розумові сили учнів..., а й їх національну самосвідомість, волю, почуття патріотизму тощо» [3, с. 75].

Уроки літературного читання в початковій школі мають великий потенціал для організації роботи з патріотичного виховання молодших школярів. У процесі пізнання літератури молодші школярі долучаються до багатой культури українського народу, оскільки мають змогу внутрішньо сприйняти мудрість народних казок, загадок, прислів'їв, приказок, звичаїв та обрядів, поезику творів видатних українських письменників.

Саме через художнє слово здійснюється естетичний вплив на почуттєву сферу школяра. Воно допомагає учням усвідомити свою національну належність, відчутти себе причетним до національної спільноти – українського народу. Проймаючись національною ідеєю в процесі читання художнього твору, учні мають можливість споріднитися з духовною культурою свого народу, відчутти свій зв'язок з його історичною долею і сьогоденням, водночас виховуючи в собі повагу до інших народів та їх культур. Художній твір впливає на дитину художніми образами, які примушують працювати творчу уяву, викликають певні емоції, і словесний образ відбивається у свідомості дитини. У процесі сприймання мистецтва слова вчителю необхідно звертати увагу учнів на багатство і милозвучність української мови, захоплювати дітей її красою, пробуджувати любов до рідного слова і прагнення майстерно володіти ним, формувати розуміння ролі та значення української мови як державної.

Розглянемо окремі напрями, на які вчитель повинен увагу на уроках літературного читання, аби прищепити дитині чуття краси до літературної мови, формувати національну самосвідомість, волю, почуття патріотизму.

Формування бажання вчитися. На початковому етапі важливо у школярів викликати бажання вчитися. Для цього стануть в пригоді тематичні вірші про школу, книги, знання, написані діалектом, яким розмовляє дитина. Таким чином, педагог акцентує увагу на тому, що і автори таких віршів бажали

навчитися краще розмовляти літературною мовою, адже українська мова надзвичайно милозвучна та співуча.

Збагачення мовлення учнів формулами мовленнєвого етикету. Педагог повинен весь час дбати про формування культури спілкування учнів. Для того, щоб пробудити інтерес до з'ясування їх походження, вчитель може організувати дослідницьку діяльність, продемонструвавши зв'язок сталих висловлювань та форм звертання з національними традиціями і звичаями українців.

Формування у дитини здатності сприймати себе як члена сім'ї, родини, роду. Одним з напрямів патріотичного виховання у молодшому шкільному віці є формування у дитини здатності сприймати себе як члена сім'ї, родини, роду. Діяльність у цьому напрямі сприятиме духовній єдності поколінь, вихованню поваги до батьків, людей похилого віку, турботи про молодших членів родини. Для того, щоб все це реалізувати, можуть допомогти твори відповідної тематики.

Ознайомлення з патріотичними творами письменників рідного краю. Любов до рідного краю, образи куточків нашої Батьківщини найяскравіше постають у творах письменників – представників різних регіонів України. Під час знайомлення з їхньою творчістю педагог акцентує увагу школярів на почуттях автора до рідної мови, домівки, рідного краю, до Вітчизни. Кращі зразки поетичного слова, створені сучасною літературною мовою, сприятимуть розвитку мовлення учнів та вихованню у них патріотичних почуттів.

Отже, формування національної самосвідомості, патріотичних почуттів та толерантності учнів початкових класів на уроках літературного читання має здійснюватися у процесі навчально-пізнавальної діяльності через складові змісту навчального предмету, зокрема внесення до нього краєзнавчих матеріалів, гуманізацію взаємин між педагогом і дітьми; дотримання демократичного стилю спілкування; створення умов для творчої самореалізації кожної особистості.

Література

1. Гнатюк В. Зміст і форми національного виховання / В. Гнатюк // Рідна школа. – 1999. - № 9.
2. Ми Є. Були. І Будем Ми! Виховання національної самосвідомості учнів засобами художньої літератури : Навч.-методичний посібник / Н. Й. Волошина, Т. О.Яценко, Н.М. Логвіненко, І. В. Одинець, С. О. Жила та ін. / За ред. Н. Й. Волошиної. – К. : Ленвіт, 2003. – 215с.
3. Степанишин Б. Викладання української літератури в школі / Б. Степанишин. – К. : Проза, 1995. – 254 с.